

Suuren paaston viidennen viikon sunnuntai. Pyhittäjä Maria Egyptiläisen sunnuntai.

Aamupalveluksen evankeliumi vuoron mukaisesti.

Päivän epistola

(Hepr. 9: 11 – 14)

”Veljet, Kristus, meitä odottavan hyvän ylipappi, on kuitenkin jo tullut. Hän on kulkenut suuremman ja täydellisemmän teltan kautta, jota ei ole tehty ihmiskäsin ja joka siis ei kuulu tähän luomakuntaan. Hän ei ole tuonut uhrina pukkien eikä sonnien verta, hän on uhrannut oman verensä. Näin hän on kertakaikkisesti täyttänyt tehtävänsä, astunut sisään kaikkeinpyhimpään ja hankkinut meille ikiajoiksi lunastuksen. Jos jo pukkien ja härkien veri ja saastuneiden päälle vihmottava hiehon tuhka puhdistaa ihmisen ulkonaisiin menoihin kelpolliseksi, kuinka paljon paremmin puhdistakaan Kristuksen veri! Ikuisen henkensä voimalla hän on antanut itsensä virheettömänä uhrina Jumalalle, ja hänen verensä puhdistaa meidän omantuntomme kuoleman teoista, niin että voimme palvella elävää Jumalaa.”

Ensimmäisen jakeen kääntäminen kreikasta tuottaa vaikeuksia kääntäjälle. Suomennos tuntuu hyvältä. ”Meitä odottava” tarkoittaa pelastusta. Tuon pelastuksen ylipappi on uuden liiton ylipappi Kristus. Teltta viittaa erämaavaelluksen Ilmestysmajaan, mutta nyt se ”ei ole tehty ihmiskäsin ja joka siis ei kuulu tähän luomakuntaan”. Se tarkoittaa ylösnousseen Kristuksen ruumista, joka ei enää ”kuulu tähän ihmiskuntaan”. Kyse on hengellisestä ruumiista, ylösnousemusruumiista.

Ylimmäinen pappi toi ”pukkien ja sonnien verta” suurena sovituspäivänä sovittaakseen omansa ja kansan synnit. Kristus toimi siten, että Hän toi oman verensä uhriksi. Näin Hän sai oikeuden astua taivaalliseen pyhäkköön. ”Hän on kertakaikkisesti täyttänyt tehtävänsä” tarkoittaa yhtä kertaa, uhria ei tarvitse toistaa.

”Hankkinut meille ikiajoiksi lunastuksen.” Kyse on vapauttavasta teosta, samasta, kun Jumala lunasti israelilaiset Egyptin (5. Moos. 7: 8) tai Babylonian (Jes. 41: 4; 44: 22, 24) vankeudesta. Psalmeissa kuvataan lunastusta synneistä (Ps. 130: 7 – 8). Näissä yhteyksissä ei ole mitään mainintaa mistään maksusta. Myöskään tässä heprealaiskirjeen jakeessa ei ole mainintaa maksusta. Tämä lunastus on ikuinen, sillä Jeesuksen uhri on ikuinen.

”Saastuneitten päälle vihmottava hiehon tuhka” kertoo siitä, miten puhdistettiin ihminen, joka oli koskenut kuolleeseen, vainajan jäänteisiin tai hautaan (vrt. 4. Moos. 19: 9, 14 – 21). Sekä veren että tämän veden vihmominen katsottiin puhdistavan ihmisen.

”Ikuisen henkensä voimalla hän on antanut itsensä virheettömänä uhrina Jumalalle.” Nyt ”henki” tässä yhteydessä ei välttämättä tarkoita Pyhää Henkeä tai Jeesuksen jumalallista luontoa. Toisaalta jotkut pitävät tätä kohtaa nimen omaan todisteena, että Pyhä Henki on täydellinen Jumala. Kyse on jo aikaisemmin mainitusta ”häviämättömän elämän voimasta” (Hepr. 7: 16). Tässä yhteydessä Jeesuksen kertakaikkista uhria verrataan juutalaisen ylipapin vuosittaiseen uhriin suurena sovintopäivänä. Kirjoittaja osoittaa, että ”häviämättömän elämän voima” on sama asia kuin ”ikuinen henki”. Tekstin tarkoituksena on osoittaa, että Jeesuksen uhri on taivaallista todellisuutta, sillä Kristuksen uhri on annettu tämän ”ikuisen hengen voimalla”.

Kirjoittaja ei vähättele ristin merkitystä eikä hän väitä, että uhri olisi vain taivaallisessa ympäristössä. Hän toteaa, että uhri on tullut täydelliseksi siellä.

”Puhdistaa meidän omantuntonne kuoleman teoista.” Vanhan testamentin uhri aikaansai rituaalisen puhtauden. Kuoleman teolla tarkoitetaan asiaa, joka erottaa meidät Jumalasta. Nyt Jeesuksen uhri antaa meille mahdollisuuden olla Jumalan yhteydessä. Liturgisessa ajattelussa ”kuoleman teot” viittaa vanhan liiton jumalanpalvelukseen.

”Voimme palvella elävää Jumalaa” sisältää kaksi asiaa. Ensinnäkin meillä on mahdollisuus olla Jumalan yhteydessä. Samalla tässä ilmaistaan kristillisen toiminnan laatu, se on Jumalan palveleminen, siis palvonnallinen toiminta (vrt. Room. 12: 1: ”Antakaa koko elämänne pyhäksi ja eläväksi, Jumalalle mieluisaksi uhriksi. Näin te palvelette Jumalaa järjellisellä tavalla.”). ”Palvella Jumalaa tarkoittaa jumalanpalvelusta.

Päivän evankeliumi

(Mark. 10: 32 b – 45)

”Siihen aikaan Jeesus kutsui luokseen kaksitoista opetuslastaan ja alkoi puhua heille siitä, mitä hänelle on tapahtuva: ”Me menemme nyt Jerusalemiin ja Ihmisen Poika annetaan ylipappien ja lainopettajien käsiin. He tuomitsevat hänet kuolemaan ja luovuttavat hänet pakanoille, ja nämä pilkkaavat ja sylkevät ja ruoskivat häntä ja tappavat hänet. Mutta kolmen päivän kuluttua hän nousee kuolleista.” Jaakob ja Johannes, Sebedeuksen pojat, tulivat Jeesuksen luo ja sanoivat:

"Opettaja, meillä olisi sinulle pyyntö. Suostuthan siihen." "Mitä te haluatte minun tekävän?" kysyi Jeesus. He vastasivat: "Kun kirkkautesi tulee, anna meidän istua vierelläsi, toisen oikealla ja toisen vasemmalla puolella." Jeesus sanoi heille: "Te ette tiedä mitä pyydätte. Onko teistä juomaan sitä maljaa, jonka minä juon? Voitteko te ottaa sen kasteen, jolla minut kastetaan?" "Voimme", he vastasivat. Silloin Jeesus sanoi heille: "Sen maljan, jonka minä juon, te vielä juottekin, ja sillä kasteella, jolla minut kastetaan, kastetaan myös teidät. Mutta minä en määrää siitä, kuka istuu oikealla ja kuka vasemmalla puolellani. Ne paikat ovat niiden, joille ne on tarkoitettu." Kun muut kymmenen kuulivat tästä, he suuttuivat Jaakobille ja Johannekselle. Mutta Jeesus kutsui heidät luokseen ja sanoi: "Te tiedätte, että ne, jotka ovat hallitsijan asemassa, ovat kansojen herroja ja maan mahtavat pitävät kansoja valtansa alla. Niin ei saa olla teidän keskuudessanne. Joka tahtoo teidän joukossanne tulla suureksi, se olkoon toisten palvelija, ja joka tahtoo tulla teidän joukossanne ensimmäiseksi, se olkoon kaikkien orja. Ei Ihmisen Poikakaan tullut palveltavaksi, vaan palvelemaan ja antamaan henkensä lunnaiksi kaikkien puolesta."

Tapahtumapaikka on Jerusalemiin vievällä tiellä. Jeesus on nousemassa kohti vuoristossa sijaitsevaa Jerusalemiä. Tämä on Hänen matkansa kohti Ristin kärsimyksiä

Nyt Jeesus valmisti opetuslapsiaan tulevaa varten, etteivät he hämmästyisi siitä, mitä Jerusalemissa tulee tapahtumaan. "Ihmisen Poika annetaan" kertoo jälleen, miten Jumalan pelastussuunnitelma on toteutumassa. Näin Jeesus opettaa opetuslapsiaan ymmärtämään, että Hän kulkee tätä tietä vapaaehtoisesti. Tällä kertaa Hän kertoo tapahtumasta enemmän kuin aikaisemmilla kerroilla (vrt. Mark. 8: 31; 9: 31).

Jaakob ja Johannes yhdessä Pietarin kanssa muodostivat sisäpiirin Jeesuksen kahdentoista opetuslapsen joukossa. Jaakobin ja Johanneksen olisi pitänyt ymmärtää, mitä oli tapahtumassa, mutta he eivät ymmärtäneet sitä. Sen osoittaa heidän tekemänsä kysymys Jeesukselle. Matteuksen evankeliumissa kysymyksen tekee poikien äiti, ehkä Matteus yritti näin ottaa Jaakobin ja Johanneksen yltä kielteistä ajattelua.

"Anna meidän istua vierelläsi" voi viitata viimeiseen tuomioon tai Messiaan aterialle. Sen taustana on muinainen hovikäytäntö, jos arvovaltaisimmat henkilöt olivat lähimpänä kuningasta. Jeesus kysyi heiltä valmiudesta juoda se malja, jonka Hän juo tai ottaa vastaan se kaste, jolla Hänet kastetaan. Opetuslapset eivät ymmärtäneet asian merkitystä. Näillä asioilla Jeesus viittasi tulevaan kuolemaansa (kts. Jes. 51: 17 – 22; Ps. 69: 2 – 3, 15; 75: 9). Malja ja kaste eivät tässä yhteydessä viittaa ehtoolliseen tai kasteen sakramenttiin. Kirkon käsityksessä malja viittaa Kristuksen

kärsimykseen ja kaste Hänen kuolemaansa. Tässä on myös mahdollisesti hieman ironiaa Jeesuksen taholta, sillä Jaakob ja Johannes haluavat istua Hänen oikealla ja vasemmalla puolellaan. Hieman myöhemmin Jeesuksen molemmille puolille ristiinnaulittiin ryövärit.

Opetuslasten vastaus on myönteinen. Samalla siitä tulee ironiaa, sillä Jeesuksen kärsimysten alkaessa opetuslapset pakenevat. Jeesus toteaa, että he tulevat juomaan saman maljan ja osallistumaan samaan kasteeseen, kertoo, että opetuslapsia odottaa sama asia kuin Jeesusta, marttyyrius. Jeesuksen opetuslapset kohtasivat kärsimystä ja todistivat Jeesuksesta. Sana marttyyri on kreikkaa ja voidaan suomentaa sanalla todistaja. Veritodistaja on se, joka kuoli Kristuksen tähden. Ortodoksisen kirkon perinteessä ajatellaan, että apostoli Johannes ei kuollut marttyyrinä, vaikka hän joutuikin elämässään kärsimään Kristuksen tähden. Hän kohtasi luonnollisen kuoleman hyvin korkeassa iässä.

Kristus totesi, että Hän ei määrää sitä, kuka missäkin istuu taivasten valtakunnassa. Tässä ei kuitenkaan ilmaista sitä, että Jeesuksella ei olisi siihen valtaa. Matteus ilmaisee asian seuraavasti: ”Ne paikat ovat niiden, joille Isäni on ne tarkoittanut” (Matt. 20: 23). Matteuksenkaan ilmaisu ei kerro, kenelle ne paikat on tarkoitettu. Käsitellessään tätä kohtaa pyhä Johannes Krysostomos toteaa, ettei kukaan voi varata itselleen sellaista paikkaa. Ikonitaiteessa osoitetaan, kenelle nämä paikat todennäköisesti kuuluvat, Kristuksen viereen on maalattu Jumalansynnyttäjää ja Johannes Kastaja.

Muut kymmenen opetuslasta suuttuivat Jaakobiin ja Johannekseen. Tämä antaa Jeesukselle mahdollisuuden opettaa, mitä on oikea johtaminen. ”Hallitsijan asemassa oleva” ja ”kansojen herra” ovat muodoltaan ironia, sillä nämä suomennetut ilmaisut ilmaisevat alkukielessä raa’an väkivallan käytön.

Jeesuksen opetus on aivan erilainen. Todellinen johtaja on se, joka palvelee. Näin Hän osoittaa, että kristillinen johtaminen on aivan erilaista kuin maallinen johtaminen. Johtajan pitää olla jopa alarvoisempi kuin palvelijan, hänen pitää ottaa orjan asema.

Sitten Jeesus antaa esimerkin palvelemisesta. Se on Hänen oma kohtalonsa. Hän antoi oman henkensä palvelukseksi muuta. Sanaa ”lunnaat” käytetään silloin, kun ostetaan vapaaksi vanki, orja tai rikollinen. Nykyinen suomennos ”kaikkien puolesta” ilmaisee asian oikein. Vanhempi suomennos ”monen edestä” on uskollisempi alkuperäistekstille ja se muistuttaa profeetta Jesajan tekstiä (Jes. 53: 11 – 12). ”Monen edestä” on aramealainen sanonta jolla tarkoitetaan kaikkia.

Pyhittäjä Maria Egyptiläisen epistola on Gal. 3: 23 – 29, löydät sen ja siihen liittyvät kommentit 15. helluntain jälkeisen viikon torstain kohdalta. Evankeliumi on Luuk. 7: 36 – 50, löydät sen 21. helluntain jälkeisen viikon maanantain kohdalta.